

קונטרס

מַעֲמַד בְּטוֹחַ

יחזק ויעודד על שלום-בית, ויורה דרך קלה
איך לזכות לבנות בית בטוח, שלא יתפרדו
בני הזוג זה מזה, חס ושלום, רק יחיו ביחד
באהבה גדולה.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

תכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: מִי שְׁמַרְגִּיל עֲצָמוֹ
לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּמִתְחִזֵּק בְּאַמוּנָה
פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וַיִּוְדַע, אֲשֶׁר כָּל מֵה
שְׁקוּרָה עָמוּ זֶה לְטוֹבָתוֹ, וּבֹא בְּלֵב נִשְׁבֵּר
וְנִדְכָּה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ
כָּל מֵה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, אֲזִי יֵשׁ לוֹ מְעַמָּד
בְּטוֹחַ בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי אֵף פַּעַם כָּבֵר לֹא
יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, אֲשֶׁרִי לוֹ!

(אמרי"ה מוהר"א"ש, חלק ב', סימן תשיג)

קוֹנְטֵרס

מַעֲמַד בְּטוֹחַ

.א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי הַחַיִּים שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָנוּ בְּזֶה הָעוֹלָם בְּנוּיִים בְּאִפְן שֶׁל מִשְׁפִּיעַ וּמִשְׁפָּע. הַבַּעַל הוּא מִשְׁפִּיעַ, הַיְנוּ שֶׁמִּשְׁפִּיעַ רַק טוֹב, הָאִשָּׁה בְּבַחֲיִנַת מִשְׁפָּע, הַיְנוּ שֶׁמִּקְבֵּלֶת רַק טוֹב, וְזֶה נִקְרָא "מַעֲמַד בְּטוֹחַ". כְּשֶׁהַבַּעַל מִקְבֵּל מַעֲמָדוֹ בְּבַחֲיִנַת מִשְׁפִּיעַ, וְהָאִשָּׁה מִקְבֵּלֶת מַעֲמָדָה בְּבַחֲיִנַת מִשְׁפָּעַת, זֶהוּ "מַעֲמַד בְּטוֹחַ", וּבֵיַת כְּזֶה יֵשׁ לוֹ קִיּוּם. כִּי עַל הַבַּעַל לִרְאוֹת תָּמִיד לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְלִידַע כִּי הָאִשָּׁה הִיא הַמַּתְנָה הַיְקָרָה בְּיוֹתֵר שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לוֹ. וְכִמוֹ שְׂאוּמְרִיט חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (יְבָמוֹת לט.): אִשָּׁה הִקְנִוּ לָנוּ מִן הַשָּׁמַיִם; אִשְׁתּוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא עֵצָם מַעֲצָמִיו, אִם אָדָם הִיָּה יוֹדֵעַ שֶׁאִשְׁתּוֹ הִיא חֶלֶק מִמֶּנּוּ, אֲזִי הִיָּה מִשְׁפִּיעַ עָלֶיהָ שֶׁפַּע אַחֵר לְגַמְרִי, הִיָּה מִיְקָר

ומכבד אותה. אבל ברגע שאדם עוקר עצמו ממנו
 יתברך, הוא מתחיל לזלזל במתנה שנתן לו; כי על-ידי
 שאדם חוטא, הוא נעקר ממנו יתברך, עד שאומר
 הקדוש-ברוך-הוא: "אתה מנתק עצמך ממני, אני
 אסובב עמך שמתחיל לחוש מהי מרירות בחיים". וכפי
 שאמר שלמה המלך (קהלת ז, כו): "ומוצא אני מר ממות
 את האשה" — זו אשה רעה (במות סג); הינו שהאשה
 מתחילה להשתלט בבית, ואין כבר "מעמד בטוח"; כי
 תכף ומיד כשהאשה רוצה להיות המשפעת בבית, היא
 הופכת את כל הסדר, ועל-ידי-זה מתחיל להיות מעמד
 רעוע בבית ולא בטוח. כי חכמינו הקדושים אומרים
 (ברכות נא:): אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי
 בטנו של האיש; "מעמד בטוח" בבית צריך להיות
 כשהאשה מכבדת את בעלה, כי אשה בלי בעל היא
 לא כלום, וכן להפך — בעל בלי אשה זה כלום, כמו
 שאומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט): אי
 אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש,
 ואי אפשר לשניהם בלא שכינה; הבעל צריך את האשה
 והאשה צריכה לבעל, ושניהם צריכים את השכינה.
 מאין בא שהאשה מעזה פנים כלפי בעלה? כשאינ לה
 יראת שמים, בשעה ששכחה את תפקידה. כי תפקיד
 האשה לסייע לבעלה בכל הענינים — הן בגשמיות והן
 ברוחניות; בגשמיות על האשה לעזור לבעל, ולראות

בטובתו, וכשיהיה טוב לבעל, ממילא יהיה גם לה טוב; אם האשה תחזק את בעלה ביעת צרתו, כאשר הוא מסבך בחובות, כשמשפילים אותו בעבודה, והוא סובל דכאונות ובזיונות, אם האשה תהא פקחית ותבנה אותו, ותאמר לו בנעם: "בעלי היקר! אל תשית לבך לכל השפלות הסביבה, כי אני מחבבת ומיקרת אותך" וכו', אם האשה ברת דעת, ומחזקת ומעודדת את בעלה, אזי אף פעם לא יכנס בעצבים, ואפלו הכעסן הגדול ביותר, האשה יכולה להוציא ממנו את אש הפעס, ומכבה ומרגיעה אותו — כל זה בגשמיות, ומכל שכן ברוחניות, אם האשה תחזק את בעלה לתפלה, ותאמר לו: "בעלי היקר! הנך יודע מהי מעלת בית-הכנסת?! כל תפלה במנין, תביא לנו ברכה" וכו'; כשהאשה מזרזת את בעלה ללמד תורה, היא מקבלת שכר על כך, כמו שאומרים חכמינו הקדושים (ברכות יז): גדולה הבטחה שהבטיחן הקדוש-ברוך-הוא לנשים יותר מאנשים... נשים במאי זכין? באקרוי בנייהו לבי כנישתא; בזה שמביאות את הילדים לבית-הכנסת ללמד תורה, אזי מתחלקות בשכר שנה בשנה. לזאת, בני ובנותי היקרים! אם הבעל יכבד את אשתו ויכיר בערכה, ממילא האשה תתחיל להתבונן בערך הבעל, ותכבדו ותיקרו, ואז יהיה "מעמד בטוח" בבית, ויהיה בית של גן-עדן. לא-כן אם המריבות

מְמַשִּׁיכוֹת בַּבַּיִת, לְבִסּוֹף יִתְפּוֹרֵר הַבַּיִת. עַל הָאִשָּׁה לִידַע, כִּי הַבַּעַל הוּא הַמְשַׁפֵּיעַ, הַבַּעַל הוּא הַקּוֹבֵעַ, כְּמוֹ שְׁחַכְמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בִּיצָה לֵב): מִי שֶׁאֲשַׁתּוֹ מוֹשְׁלֶת עָלָיו — חַיָּו אֵינָם חַיִּים. טַבַּע שֶׁל גֶּבֶר שֶׁהוּא גְאוּתוֹן, וְאִם הָאִשָּׁה תִּדַע אֵיךְ לְהִתְיַחֵס אֵלָיו, הִיא תִּנְצַח, אֲבָל לֹא נִצְחוֹן שְׁלִילִי — שֶׁתִּמְשַׁל בַּבַּיִת, אֲשֶׁר זֶהוּ כְּשִׁלּוֹן גְּמוּר, וְאִין "מַעֲמַד בְּטוֹחַ" בַּבַּיִת, אֲלֹא אִימְתִי יֵשׁ נִצְחוֹן אֲמִתִּי? כְּשֵׁישׁ "מַעֲמַד בְּטוֹחַ" בַּבַּיִת, כְּשֶׁהַבַּעַל נוֹהֵג בַּמוֹשְׁכוֹת, וְהָאִשָּׁה מְקַבֶּלֶת מְרוֹתוֹ וְכוּ', וְשְׂנִיָּהֶם מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וְהַשְׁמָחָה שְׂרוּיָה בַּבַּיִת, כִּי כִּף אוֹמְרִים חַכְמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֵאשׁ הַשָּׁנָה ו'): אִשָּׁה — בַּעֲלָה מְשַׁמְחָה; אִיזָה יִפִּי וְחֵן בַּבַּיִת, שֵׁישׁ בּוֹ הַבְּנָה הַדְּדִית. בְּדֶרֶךְ כָּל אִשָּׁה הִיא קַפְדָּנִית וְחִשְׁדָּנִית, וּבְכִף גּוֹרֶמֶת לְעֶצְמָה אֶת כָּל הַצְּרוֹת, כִּי בְּמָקוֹם לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת בַּעֲלָהּ, הִיא מְבַזָּה וּמְשַׁפִּילָה וּמְקַלֶּלֶת אוֹתוֹ, אֲשֶׁר זֶה נִקְרָאת אִשָּׁה רָעָה, וְעַל זֶה אוֹמְרִים חַכְמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג): אִשָּׁה רָעָה צָרַעַת לְבַעֲלָהּ, מֵאִי תִקְנֶתִיהָ? יִגְרַשְׁנָה וְיִתְפַּטֵּר מֵהַצָּרָה; אוֹי לְבַיִת שֶׁהָאִשָּׁה מוֹשְׁלֶת בּוֹ עַל בַּעֲלָהּ! אוֹי לְבַיִת שֶׁהָאִשָּׁה רוֹצָה לְהַשְׁתַּלֵּט עַל בַּעֲלוֹת הַבַּיִת! אֲשֶׁר אֲזוֹ מִתְעַרְעְרִים יְסוּדוֹת הַבַּיִת וּמִתְפּוֹרֵר לְגַמְרִי, וְאִין לוֹ "מַעֲמַד בְּטוֹחַ"; כִּי עַל הָאִשָּׁה לְהִתְאַחַד תָּמִיד עִם בַּעֲלָהּ. וְעַל שְׂנִיָּהֶם לְזַכֵּר, אֲשֶׁר אִין הַחַיִּים שְׂוִים כָּל כֹּשֶׁאֲדָם לְבַד — רוֹק אוֹ רוֹקָה. וּכְמוֹ

שאומרים חכמינו הקדושים (יבמות קיח:): טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלא; יותר טוב לאשה לשבת עם בעל, מלשבת אלמנה; כי לחיות לבד אין אלו חיים. לזאת, על האשה לזכור, כי חיי בעלה בידיה, אשה יכולה להרג את בעלה, ותותר אלמנה בר מינן, ולהפך — אשה יכולה לחזק, לעודד ולשמח את בעלה, ואז גם לה יהיה טוב, וזהו "מעמד בטוח", זהו בית יפה, ואשרי בית כזה שבו בני הזוג מבינים זה את זה, עוזרים זה לזה, מוחלים וסולחים זה לזה; אסור להמשיך לחיות עם קנאה ושנאה, סוף כל סוף האשה ובעלה הם גוף אחד, וכמו שיד ימין לא תכעס על יד שמאל, ורגל ימין לא תתקוטט עם רגל שמאל, כן אסור לאדם לשנא את אשתו, ואוי לאשה השונאת את בעלה. ואם אחד מכם עשה איזה עול — תסלחו זה לזה, הלא אתם גוף אחד! ומתי זוכים לזה? כשמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא לתוך הבית, כשמחתנים לשם שמים, ויודעים שמהם עתידים לצאת ילדים המכירים את הבורא יתברך שמו. ומתי מכירים הילדים אותו יתברך? כשיש בבית "מעמד בטוח", וכיצד יש "מעמד בטוח"? כשיש אהבה בין הבעל והאשה; כי כף אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי סנהדרין, פרק ג', הלכה ו'): אשה כבעלה ובעל כאשתו; עליהם להיות אחד. ולהפך אומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין ק:): "כל ימי עני

רָעִים" (משלי טו, טו) — זֶה שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה, "וְטוֹב לֵב מִשְׁתָּה תָּמִיד" — זֶה שֵׁישׁ לוֹ אִשָּׁה טוֹבָה; וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי בֵּית כְּזָה, שֵׁישׁ בּוֹ "מַעֲמַד בְּטוּחַ", שֶׁהָאִשָּׁה טוֹבָה וְהַבֶּעַל טוֹב, וּמִשְׁנִיָּהֶם יוֹצְאִים יְלָדִים טוֹבִים.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עַקֵּר "מַעֲמַד בְּטוּחַ" בְּבֵית, כַּאֲשֶׁר מִתְגַּבְּרִים עַל הַמֶּדָּה הַמְּגִנָּה שֶׁל כֶּעַס, וְאִם, חֵס וְשָׁלוֹם, מְעַד אֶחָד מִבְּנֵי הַזִּוּג, וְנִפְּל לְחִמָּה וְרִגְזוֹ, אֵין זֶה עֲצָה לְבָרַח מִהַבֵּית; הֵינּוּ כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה בְּכַעַס וּבְעֵצָבִים, וְלִהְפֹךְ אִם הַבֶּעַל כֶּעֶסֶן וְאִישׁ בְּלִיעֵל, אֵין זֶה פְתָרוֹן לְאֶחָד מִשְׁנִיָּהֶם לְעֹזֵב אֶת הַבֵּית לְתָמִיד, כִּי אִזּוֹ מִתְגַּבֵּר הַכֶּעַס יוֹתֵר וְיוֹתֵר, הֵן כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה עוֹזֶבֶת אֶת הַבֶּעַל, הוּא נִכְנָס בְּלַחֵץ גָּדוֹל, וּמִתְרַגֵּז יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְהֵן לְהִפֹּךְ — כַּאֲשֶׁר הַבֶּעַל עוֹזֵב אֶת הָאִשָּׁה, הִיא יוֹצֵאת מִגְדָּרָה לְגִמְרֵי, וְהַתּוֹצְאוֹת אִזּוֹ הָרוֹת אֶסוֹן, וּמְגִיעִים לִיַּדֵי גְרוּשִׁין. אֶלָּא עַקֵּר הָעֲצָה לְאָדָם, כְּשֶׁאֲשֶׁתוֹ צוֹנַחַת וְצוֹרַחַת, מִשְׁפִּילָה וּמְקַלְלָת, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, וּמוֹצִיָּאָה כָּל חֲמָתָה בְּבֵית — לְצֵאת לַחֲוִץ לְכַמָּה דְקוֹת, וְלִהְתְּבוֹדֵד וּלְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וַיֹּאמֶר: "רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, צַדִּיק הַיּוֹי"ה בְּכָל דְרָכָיִךְ, מִה שֶׁאֲתָה עוֹשֶׂה הַכֹּל בְּצַדִּיק וּבִישָׁר, אֲתָה הַצַּדִּיק וְאֲנִי הַרְשָׁע,

חֲטָאתִי, עֲוִיתִי, פִּשְׁעֵתִי, וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי, וְאַתָּה
 מְשַׁלֵּם לִי בַחֲזָרָה. אָנָּה, אָבִי שֶׁבַשְׁמַיִם, כָּל הָעֲלֵבוֹנוֹת
 וְהַשְּׁפִיכוֹת דָּמִים, שְׁאַנִּי סוֹבֵל מֵאַשְׁתִּי, שְׁמַקְלֶלֶת
 וּמְשַׁפִּילָה אוֹתִי, מְקַנִּיטָה וּמְבַזָּה אוֹתִי, יִהְיוּ לִי לְכַפָּרַת
 עֲוֹנוֹתַי". וְכֵן לְהִפָּךְ אִם הָאִשָּׁה רוֹאָה, שֶׁבְּעֵלָה צוֹרֵחַ
 וְצוֹעֵק בְּכָל כַּחוֹ, וַחֲמָתוֹ עוֹבְרֶת כָּל גְּבוּל, תֵּצֵא לַחוּץ,
 וְתִדְבֹר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּשֵׁפֶת הָאֵם שְׁלָה, וְתֹאמַר: "רְבוֹנוֹ
 שֶׁל עוֹלָם, חֲטָאתִי, עֲוִיתִי, פִּשְׁעֵתִי, וְהִרַנִּי יוֹדַעַת, שְׁכָל
 הַקְּלָלוֹת וְהַמְרִיבוֹת, הַמְרִירוֹת וְהַשְּׁפִיכוֹת דָּמִים,
 הָעֲלֵבוֹנוֹת וְהַבְּזִיוֹנוֹת שְׁאַנִּי סוֹבֵלֶת מִבְּעֵלִי, הַכֹּל מִחַמַּת
 עֲוֹנוֹתַי הַמְרַבִּים, וַיִּהְיֶה לִי לְכַפָּרַת עֲוֹנוֹתַי"; כִּי הַקְּדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא אָב הַרְחֵמֵן, וְרוֹצֵה בְּתַקוּן הַחַטָּאִים, וּבְמִקוֹם
 לְהֵבִיא לְאָדָם צָרוֹת הַגּוֹף, מַחְלוֹת שׁוֹנוֹת וּמְשֻׁנוֹת,
 רַחֲמָנָא לְצִלָּן, שׁוֹלַח לוֹ מְרִירוֹת וּבְזִיוֹנוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּכְפַּר
 לוֹ. עַל-כֵּן עֲלֵיכֶם לְשִׂמְחָה, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, בְּכָל
 הַהִשְׁפָּלוֹת שְׂאֵתֶם סוֹבְלִים זֶה מִזֶּה, וְאִין זֶה יַעֲצֶה לְבָרַח
 מִהַבֵּית, כִּי אֲזִי מְאֲמִלְלִים אֶת הַיְלָדִים, וּמְעַרְעְרִים אֶת
 יְסוּדוֹת הַבַּיִת, רְאוּ לְרַחֵם עַל יְלָדֵיכֶם, וּלְהַתְּאָזֵר
 בְּסִבְלָנוֹת, וּכְאֲשֶׁר אֶחָד מִכֶּם נוֹפֵל בְּאֵשׁ הַכַּעַס
 וְהַרְצִיחָה, תֵּצְאוּ מִהַבַּיִת לְכַמָּה יָמֵי בְּלָבָד, וְתִתְבּוֹדְדוּ
 אֲזִי אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִתְוַדּוּ לְפָנָיו, אֲשֶׁר בָּזָה תְּבִיאוּ
 לְ"מַעֲמַד בְּטוֹחַ" בַּבַּיִת. וְאִם אָדָם בָּעֵת צָעַר בּוֹכָה לְפָנָיו
 יִתְבָּרֵךְ, אֵינּוּ זֶה מִשָּׁם, עַד שְׁמוֹחִלִים לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו.

ואם היו בני-אדם יודעים, בשעת הסבל שסובלים יסורים קשים ומרים ונשבר לבם, עד שאינם יכולים כבר לשאת את הצער, אם באותו רגע אינם עונים מאומה זה לזה, הן האשה אינה עונה לבעלה ולהפך, אלא מתבודדים אליו יתברך, איזה נחת ושעשוע גורמים בו ברגע בכל העולמות, עד שהקדוש-ברוך הוא מוחל על כל עוונותיהם, וזוכים ל"מעמד בטוח" בבית, אזי היו שותקים זה לזה, ולא היו יוצאים לריב ביניהם, והיה השלום-בית נפלא בין בני הזוג; אשרי הבעל והאשה הזוכים לקיים את זאת.

ג.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי אצל הקדוש-ברוך-הוא מאד מאד חשוב השלום, כפשיש שלום בבית, זהו "מעמד בטוח". ובדרך כלל כל הצרות שעוברות על האדם בזה העולם — כשאין לו שלום-בית. עקר החכמה לבעל לידע איך להתנהג עם אשתו, כמו-כן עקר החכמה לאשה לדעת איך לנוט את בעלה; כי כשהאשה יודעת איך לכבד את בעלה, היא בונה לעצמה "מעמד בטוח" בבית. וכמו שחכמינו הקדושים אומרים (תנא דבי אליהו רבה, פרק ט): איזוהי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה. על-כן עליה להבין,

אם היא רוצה "מעמד בטוח" בבית, תמיד תשמח את בעלה ותחזקו, אזי יהיה לה בעל אחר לגמרי, ולא בחנם שאמר החכם מפל אדם (משלי יד, א): "חכמות נשים בנתה ביתה"; חכמת האשה מעמידה את הבית על תלו, לא-כן "ואולת בידיה תהרסנו", כשהאשה שוטה ומשפילה ומבזה את בעלה, ובפרט בפני הילדים, גורמת הרס וחרבן, ונעדר אצלה "מעמד בטוח". כי על בני הזוג להבין, שהם תלויים זה בזה, כמו שאומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט'): אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהם בלא שכינה; על הבעל לכבד את אשתו ולדאג לכל מחסורה. ואסור להיות קמץ בתוך הבית, אדרבה! חכמינו הקדושים אומרים (במות סב): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר: "וידעת פי שלום אהלך"; הבעל צריך ליקר את אשתו יותר מגופו. מה קרוב לאדם יותר מגופו?! כל אחד דואג לגופו, אבל לאשתו צריך האדם לדאג יותר מאשר לגופו, ואם ילך באפן הזה, יהיה לו "מעמד בטוח" בבית. יש לו אשה טובה, יראה לסייעה ולהעניק לה כל צרכיה. ואומרים חכמינו הקדושים (ראש השנה ו): אשה — בעלה משמחה; על הבעל לשמח את אשתו, ולדאג שיהיה לה כל טוב, אסור להיות כילי בבית ולקמץ בהוצאות; כי יש טבע רע של בני-אדם,

שְׁמֵמָרְרִים אֶת חַיֵּי נְשׂוֹתֵיהֶם, וְעַל כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה שְׁמוּצִיאִים, מוּצִיאִים אֶת נְשָׁמְתָן — "מְדוּעַ קָנִית דָּבָר פְּלוֹנִי וְאֶלְמוֹנִי?! " וְכוּ' וְכוּ', אֲשֶׁר דָּבָר זֶה מְמַרֵר אֶת חַיֵּי הָאִשָּׁה וּמְכַנִּיסָה לְלַחֵץ, וּבוֹ בְּרָגַע שֶׁהִיא לְחוּצָה וּמְתוּחָה, אֲזִי נִכְנָסֶת בְּעֵצָבִים, וּמוּצִיאָה כְּעֶסֶה עַל בְּעֵלָהּ. וְכֵן סוֹבֵב חֲלִילָה, שְׁלִבְסוּף יִקְבַּל מִנָּה אִפִּים מְאֻשָּׁתוֹ, עַד שֶׁתַּעֲלֶה אֶת חֲמָתוֹ וַיִּכְעַס עָלֶיהָ, וְתִקְבַּל הִיא בַּחֲזָרָה מִמֶּנּוּ עֲשָׂרַת מוֹנִים, וְכֵן נוֹצֵר מֵעַגְל סְגוּר שֶׁל כְּעַס וְעֵצָבִים, עַד שֶׁנִּתְעַרְעַר מֵעַמָּדוֹ, וְאִין לָהֶם "מֵעַמָּד בְּטוּחַ" בְּבֵית, וְהַבֵּית נִהַפֵּךְ לְגִיּהֲנוּם, וּמְגַרְשִׁים וּמְסַלְקִים אֶת הַשְּׂכִינָה מֵהֶם, עַד שֶׁבָּאִים לְיַדֵּי גְרוּשִׁין, חֵס וְשָׁלוֹם. וּמִי סוֹבֵל? הַיְלָדִים. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תִּפְקְחוּ אֶת הָעֵינַיִם, וְזָכְרוּ הֵיטֵב, שֶׁשְּׁנִיכֶם נִשְׁמָה אַחַת. כִּי כֵּן כָּתוּב בַּזֹּהַר (לֶךְ-לֶךְ פַּה): קָדָם שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה יָרְדוּ לְזֶה הָעוֹלָם, הָיוּ לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם נִשְׁמָה אַחַת, כִּינּוֹן שֶׁיָּרְדוּ לְזֶה הָעוֹלָם נִתְפָּצְלוּ, הַבַּעַל יָרַד דֶּרֶךְ זוּג הַוּרִים אַחַד, וְהָאִשָּׁה יָרְדָה דֶּרֶךְ זוּג הַוּרִים אַחֲרֵים, וּלְחַבְרָם יַחַד, זֶה עֲבוּדָה קָשָׁה מְאֹד. לְזֹאת אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִנְהֶדְרִין כ.ב. סוּטָה ב.): קָשָׁה זְוִיגוֹ שֶׁל אָדָם כְּקָרִיעַת יַם סוּף; בְּעֵת קָרִיעַת יַם סוּף הָיָה קְטָרוּג גְּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, כִּי לְפָנַי שְׁעוֹשִׁים נִס עִם אָדָם, מִתְחִילִים לְחַקֵּר אִם הוּא רָאוּי לְנִס אִם לֹא, וּבוֹדְקִים בְּמַעֲשָׁיו, בְּעֵבוֹר זֶה בְּעֵת קָרִיעַת יַם סוּף מוּבָא (עֵין מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח):

מעמד בטוח

קג

אלו מימינים ואלו משמאילים; היו שאמרו טובות על עם ישראל, והיו שאמרו להפך — הללו והללו עובדי עבודה זרה. עד שבא יוסף הצדיק ונבקע הים. כמאמרם ז"ל (זהר בשלח מט:): "הים ראה וינס", מה ראה? ארונו של יוסף ראה. יוסף הצדיק היה קדוש בקדשת הברית, אף פעם לא פגם בברית, כיון שראהו הים — נבקע, ועם ישראל עברו ביבשה בתוך הים — נעלם הקטרוג. וזהו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פז): כשאדם פוגם בברית, הוא מאבד את זווגו, וקשה לו מאוד למצאו, וזה סובב גם על האשה, אם חס ושלום, פוגמת כפי בחינתה, מאבדת את זווגה. ואפלו אם הם מתחתנים, ישנן מריבות בבית, וברגע שישנן מריבות אין "מעמד בטוח" בבית. אבל כתוב בתקוני זהר (תקון יד, דף ל:): ועם כל דא, אם חזר בתשובה, עליה אתמר (ישעיה ו, י): ושב ורפא לו; ויהיב ליה בת זוגיה; אם חזר אדם בתשובה, הכל יתהפך לטובה, עד שמזדווגות שתי הנשמות ביחד, עובר על שניהם מה שעובר, ושניהם צריכים התחזקות עצומה; לזאת, אף שבא קשה במאד מאד, עד שהזכר פוגש את הנקבה, וכן להפך — עד שהנקבה פוגשת את הזכר, ואורך זמן רב, ישנן הרבה עליות וירידות, הרבה בלבולים, עד שעומדים תחת החפה ומתחתנים, אבל ברגע שזכו להתחתן, הרי עליהם להיות שמחים שמצאו זה את זה.

וְאִם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא סָבַב שְׁשֻׁנֵיכֶם נִשְׁאַתֶּם, תִּדְעוּ
 שְׁאַתֶּם נִשְׁמָה אַחַת, וְתִשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְאִם יֵשׁ שְׁלוֹם-
 בַּיִת, יֵשׁ "מַעֲמַד בְּטוֹחַ" בַּבַּיִת, לֹא-כֵן אִם אֶחָד מִבְּנֵי
 הַזּוּג חָטָא, אוֹ הִבְעֵל אוֹ הָאִשָּׁה, אִזּוּ מִתְחִילוֹת מְרִיבוֹת
 וְקִטְטוֹת בַּבַּיִת, וּמִכָּל-שָׂכָן כְּשֶׁמִתְחִילִים לִפְגַּע זֶה בְּזֶה,
 חֵס וְשְׁלוֹם, אִזּוּ הַמְרִירוֹת וְהַגִּיהֵנוֹם דְּרִים תְּדִיר בַּבַּיִת. כִּי
 כָּךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ
 — שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ — אִשׁ אוֹכֵלֶתָן; אֶצֶל
 הָאִישׁ יֵשׁ י' וְאֶצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה', בְּיַחַד זֶהוּ י"ה —
 שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, זֶהוּ הַמַּחֲזִין, אָבָא וְאִמָּא,
 זֶהוּ חֲכָמָה וּבִינָה, שְׁמֵנוּ נוֹלַד הַזֵּיעַת, אִיזוּ דַעַת? "אִתָּה
 הָרְאִיתָ לְדַעַת כִּי הָיִי"ה הוּא אֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ"
 (דְּבָרִים ד, לה); כְּשֶׁהִבְעֵל וְהָאִשָּׁה אוֹהָבִים זֶה אֶת זֶה,
 עוֹזְרִים זֶה לְזֶה, אִזּוּ נוֹלָדִים מֵהֶם יִלְדִים בְּרִיאִים
 הַמְּכִירִים אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנִמְשָׁכִים אֶל הַקְדוּשָׁה,
 אֵין יְכוּלִים לְהַפְרִידֵם מִהָאִמוּנָה, כִּי הָאִמוּנָה הִיא בְּתוֹךְ
 דָּמָם, הָאִמוּנָה טְבוּעָה בָּהֶם, וְכָל זֹאת אֵימְתִי? כְּשֶׁהָאָב
 וְהָאִם חַיִּים בְּיַחַד בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה עַל-פִּי הַתּוֹרָה,
 נִזְהָרִים בְּטָהֳרַת הַמְּשַׁפָּחָה, מְקַיְמִים אֶת הַמְצֻוֹת,
 מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, אִזּוּ זוֹכִים לִילְדִים טוֹבִים, יִלְדִים
 חִנּוּנִיִּים וּפְקָחִים, מְצַלְחִים בְּנַפְשָׁם וּבְרוּחָם. וְלִהְפֹךְ —
 אִם, חֵס וְשְׁלוֹם, אֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג חוֹטָא אוֹ חָטָא, מִזֶּה
 נִגְרַמַת אִשׁ בַּבַּיִת, סִלְקוּ אֶת הַשְּׂכִינָה, אֶת שֵׁם הַשֵּׁם —

י"ה שְׁפִתְכֶם, אֲזִי נוֹתֵר אֵשׁ וְאֵשׁ, וּמִי סוֹבֵל? הַיְלָדִים.
 לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רוֹצִים "מַעֲמַד
 בְּטוֹחַ" בְּתוֹךְ הַבַּיִת, שְׁפִיתְכֶם יִהְיֶה גֶן-עֵדֶן, וְאִי
 לְהַשְׁלִים בִּינֵיכֶם. בּוֹדְאֵי יֵשׁ לָכֶם טְעָנוֹת זֶה עַל זֶה, אֲבָל
 עִם טְעָנוֹת לֹא תִגְיֵעוּ לְשׁוּם מַצָּב, אֲלֵא אֶל הַשְּׂאוֹל
 תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתָיו, עֲלֵיכֶם לוֹתֵר בַּבַּיִת, וּכְכֹל שְׁתוֹתְרוּ,
 כִּף תִּזְכּוּ לְשָׁלוֹם-בַּיִת; כִּי שְׁנֵי בְנֵי הַזּוּג הֵם שְׁתַּפִּים
 בַּחַיִּים, וּכְמוֹ שְׁבַשְׁתָּפוֹת צְרִיכִים לְהִתְחַלֵּק בַּשֶּׁכֶר
 וּבַהֶפְסֵד חֲצִי בַּחֲצִי, וְאִזּוֹ הַשְׁתָּפוֹת מְצַלִּיחָה, אֲבָל אִם
 מִתְחִילִים לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאִשְׁמָה זֶה עַל זֶה, הָעֶסֶק
 מִתְפָּרֵק, כְּמוֹ-כֵן הוּא אֲצֵל בְּנֵי הַזּוּג, אִם, חֲלִילָה, יֵשׁ
 אִיזָה הֶפְסֵד, אִם יֵשׁ אִיזָה צֶעַר בַּבַּיִת, אִם יֵשׁ אִיזָה
 כְּשָׁלוֹן בַּבַּיִת, צְרִיכִים שְׁנֵיהֶם לְטַל אֶת הָאִשְׁמָה, וְלִידַע
 שֶׁהַקּוֹלֵר תְּלוּי בְּצִוְאָר שְׁנֵיהֶם, וְלֹא לְהֶאֱשִׁים זֶה אֶת זֶה,
 וְאִם יֵשׁ הַצְּלָחָה וְשֶׁכֶר, אֲסוּר לְאַחַד לְטַל אֶת הַזְּכוּת
 לְעֶצְמוֹ, אֲלֵא "שְׁנֵינוּ הַשְּׁקֵעֵנוּ, שְׁנֵינוּ הַצְּלַחְנוּ". זֶה נִקְרָא
 זוּג טוֹב הַמְּכַבֵּד זֶה אֶת זֶה. אֲבָל הַשְׁתָּפוֹת צְרִיכָה לְהִיּוֹת
 עִם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִשְׁתַּתַּת עַל יְסוּדוֹת הָאֱמוּנָה
 הַקְּדוּשָׁה, לְדַעַת שְׁכָל אֲשֶׁר קוֹרָה עִמָּהֶם זֶה מֵאִתּוֹ
 יִתְבָּרֵךְ, שׁוּם דָּבָר בְּעוֹלָם אֵינְנוּ נַעֲשֶׂה לְבַד, הַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרִטִי פְּרִטִית,
 דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשֶׂה מֵעֶצְמוֹ אֲלֵא בְּהַשְׁגָּחַת
 הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן. כְּשֶׁהַבַּעַל מַחְדִּיר דָּבָר זֶה בְּלִבּוֹ, אֲזִי

כל חזיו משתנים לגמרי, ומכבד ומיגקר את אשתו, כי יודע שהאשה שהוא יתברך חננו, היא המתנה היפה ביותר, ואינו מקמץ בעבודה, אדרבה! נותן לה שפע, כי כף אָמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ט): כָּל הַעֲשִׂיּוֹת שֵׁשׁ לָאָדָם הֵיא רַק בְּזֻכּוֹת הָאִשָּׁה; הַמָּמוֹן שָׂבָא לָאָדָם, אֵינוּ בָּא אֶלָּא בְּזֻכּוֹת הָאִשָּׁה; וְלִכֵּן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בבא מציעא נט): אֲוִקְרִי לְנִשְׂיִיכוֹ כִּי הֵיכִי דַתְתַּעְתְּרוּ; תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, כְּדִי שְׁתִּהְיוּ עֲשִׂירִים; אִם רְצוֹנְכֶם הַצְּלָחָה בְּעַסְקְכֶם, אִם רְצוֹנְכֶם פְּרֻנְסָה בְּשַׁפְּעָה — תְּכַבְּדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם. לֹא-כֵן — כְּשֶׁהִבְעַל מְזֻלָּל בְּאִשְׁתּוֹ, מְקַמֵּץ בְּצַרְכֶיהָ, בְּסִימָן שֶׁהוּא לְקוּי בְּדַעְתּוֹ וְאֵינוּ שְׁפוּי, כִּי הֵלֵא מְאֹבֵד בְּזֶה אֶת עֲשִׂירוֹתוֹ, כִּי עַל-יְדֵי שְׁמַקְמֵץ יָדוּ — הוּא סוֹגֵר אֶת כָּל דְּלִתּוֹת הַשַּׁפְּעָה. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! הִבְעַל צְרִיף לְהַשְׁפִּיעַ עַל הָאִשָּׁה שַׁפְּעָה, לְדַאֵג לְכָל מַחְסוּרָה, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִתֵּן לוֹ וְיַחְזֹר וְיִתֵּן לוֹ שַׁפְּעָה כְּפוּל וּמְכַפֵּל. וְלִהְפֹךְ — הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְכַבֵּד אֶת בַּעְלָהּ, וּלְעַזְרוֹ בְּכָל הַתְּחוּמִים, עָלֶיהָ לְמַסֵּר נַפְשָׁהּ בְּעַבְדוּרָה, וְלִידַע שֶׁזֶהוּ בַּעְלָהּ, וְזוּהִי נִשְׁמָתָהּ, וְאִף שֶׁשׁוּגָה וְעוֹשָׂה טְעִיּוֹת, תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַע עוֹלָם לְדוֹנּוֹ לְכַף זְכוּת. כִּי אִם הִיְתָה יוֹדַעַת מַה הוּא עוֹבֵר בְּיוֹם אֶחָד: הַשְּׁפָלוּת, בְּזִיוּנוֹת, יְגִיעוֹת וְטָרְחוֹת, עַד שְׁמְרוּיָח פֶּת לַחֲמוֹ וְצָרְכֵי הַמְשַׁפָּחָה, אֲזִי הִיְתָה מְכַבֶּדֶת וּמְעֲרִיכָה

אותו מאד. כי הבעל בטבעו טוב, ורוצה לעזור לאשתו, אבל פעמים רבות אין הולך לו כפי שרוצה ומשתבשים עסקיו ועניניו, ובמקום לעודדו ולחזקו, האשה עוד משפילה ומקללת אותו, הלא בזה היא מערערת את כל מעמד הבית, וזהו העון החמור ביותר; כי כשהאשה מקללת את בעלה או את הילדים, היא עושה חור בכלי, וגורמת שלא תהיה פרנסה בבית, כי הקללות בבית, הן, רחמנא לצלן, אש השורפת הכל. לזאת, בני ובנותי היקרים! אם רצונכם "מעמד בטוח" בבית, ראו להשלים ביניכם, החיים כה קצרים, הנה אנחנו פה והנה אנחנו יוצאים מפה, אנו נמצאים בזה העולם כבמעבר, הקדוש-ברוך-הוא הוריד את נשמותיכם — נשמת הבעל והאשה לתכלית אחת — להוליד בנים ובנות, ולהחזיר בהם גם-כן את האמונה, ולמסר להם את המסרת — התורה והמצוות, לחנכם גם-כן בדרך יראת שמים, וברגע שאתם משלימים שליחותכם בזה העולם, והשאתם פה בנים ובנות, וחנכתם אותם בדרך התורה והמצוות, סימתם את השליחות, ושבים בחזרה לעולם העליון, ושם אתם אחד. למה אם-כן לא תתאחדו כבר פה בזה העולם באהבה ובהבנה הדדית — אחר שזכיתם להתחתן ולהפיר זה את זה?! ותזהרו מאד מאד ממריבות ופרודים ביניכם, מקטטות ומחלוקת, הגורמים לגרושין, חס ושלום. האינכם

רואים, בני ובנותי היקרים, שזהו השטן והסמ"ך-מ"ם הרוצה להפריד ביניכם! והוא הוא הגורם לכם עניות ודחקות, מסית אתכם זה נגד זה, ומביא לכם קלפות להכשל בהן. הרי כל מה שעובר עכשו בעולם — הכל קלפות נוראות, מסתובבים גברים משחתים, נשים משחתות, והולכים ערמים וערמות כחיות השדה, ומה גורמים? לשבירת בתים. בא איזה משחת, טמא מטמא, ומסית, רחמנא לישזבן, את אשת איש ומכשילה, והיא נמשכת אחריו כאל קלפה. וכן באה איזו טמאה, קלפה, מסיתה את הבעל ומושכת אותו אחריה ומכשילתו, וכך נשבר הבית. בני ובנותי היקרים! האינכם שמים לב, כי בזה שאתם נותנים עיניכם בדבר שאינו שייך אליכם, לבסוף אתם הורסים את נשמתכם! מאחר שהבעל והאשה התחתנו — הם נשמה אחת, ולשום דבר בעולם אסור להפריד ביניהם. אוי לו למי שמפריד בין איש לאשתו וחותר נשמות, כי הלא נשמה אחת הם בשמים, ועליהם להיות נשמה אחת בזה העולם, ואז יהיו גם למעלה אחד. ואם בא השטן ומסית ומדיח פעם את הבעל לבגד ולילך אחר הקלפות והסטרא אחרא ופעם את האשה לבגד ולילך אחריהן, הוא גורם כל הצרות שבעולם. לזאת, בני ובנותי היקרים! ראו לפקח עיניכם, ותכניסו בתוך ביתכם את הקדוש-ברוך-הוא, ותחזרו שניכם בתשובה שלמה, ותבקשו סליחה

זֶה מִזֶּה, וְאֶפְלוּ יֵשׁ לָכֶם טַעֲנוֹת צוֹדְקוֹת זֶה נֶגֶד זֶה, הֲיִי
 פְּקָחִים וְתוֹתְרוּ, כִּי הַחַיִּים קְצָרִים מְאֹד מְאֹד. הִנֵּה אֲנִי
 עוֹמְדִים לַעֲזוֹב אֶת זֶה הָעוֹלָם, וְאֵינָנוּ יוֹדְעִים מָתִי —
 יִתְכַּן הַיּוֹם, אוֹ מָחָר, אוֹלֵי בְּעוֹד שָׁבוּעַ, אוֹ חֹדֶשׁ, אוֹ
 שָׁנָה וְכוּ', אֲבָל סוֹף כָּל סוֹף נֶעֱזַב אֶת זֶה הָעוֹלָם וְנִחְזֹר
 לָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְאֵיזוֹ בּוֹשָׁה וְחִרְפָּה תִּהְיֶה לָנוּ אִם
 חֲטָאנוּ וּבִגְדָנוּ אֶחָד נֶגֶד הַשָּׁנִי, הַבֶּעַל בְּגַד תַּחַת אֲשֶׁתּוֹ,
 חֵס וְשָׁלוֹם, אוֹ הָאִשָּׁה בְּגִדָה תַּחַת בַּעֲלָהּ, חֵס וְשָׁלוֹם!
 לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, הַכְּנִיסוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא לְתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לָכֶם "מַעֲמַד
 בְּטוֹחַ", שְׁשׁוּם רוּחַ רָעָה, שׁוּם טְמֵאָה וְקַלְפָּה לֹא יִשְׁלְטוּ
 בְּכֶם, וְלֹא יַעֲרַעְרוּ אֶת בֵּיתְכֶם. וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 יַעֲזָרְכֶם, שְׁתּוֹלִידוּ בָּנִים וּבְנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, וְתִרְוּ רַב
 נַחַת מֵהֶם, וְתִתְרַמוּ מְאֹד לַחֲבֵרָה; כִּי כִּשְׁשָׁנֵי בְּנֵי זוּג
 חַיִּים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבְהִבְנָה הַדְּדִית, הֵם גּוֹרְמִים
 שְׁהַשְׁכִּינָה תִּשְׁרָה בְּעַם יִשְׂרָאֵל. כִּי כָּל-כֶּף חָשׁוּב בְּעֵינָיו
 יִתְבָּרַךְ, כִּשְׁחַיִּים בְּיַחַד בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה. לְזֹאת, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, זוּג קְדוֹשׁ וְטָהוֹר הַחַי עַל-פִּי הַתּוֹרָה,
 נִזְהָר בְּטַהֲרַת הַמְּשַׁפָּחָה, מוֹרִיד אֶת הַשְׁכִּינָה בְּעוֹלָם, וְאִז
 כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיּוֹת בְּקִרְבוֹ. אֲבָל לְזָכוֹת לְזֶה צְרִיכִים
 לְהִיּוֹת וּתְרַנִּים, הֵן הַבֶּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה צְרִיכִים לְמַחֵל זֶה
 לְזֶה. עַל הָאִשָּׁה לְהִיּוֹת פְּקָחִית, וְתַמִּיד לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד
 וּלְשַׂמַּח אֶת בַּעֲלָהּ, וְאִף שְׁעוֹבְרִים עָלֶיהָ צְרוּת וְיִסוּרִים,

עניות ודחקות, צער העבור, צער הלידה, צער גדול
 בנים, עם כל זאת עליה להבין, שבעלה גם-כן מרגיש
 בצערה, אבל לא בכל פעם יכול להתבטא. על-כן תהא
 נבונה ופקחית, ותראה לשמחו ולעודדו ולחזקו תמיד,
 ואם יהיה לבעל מצב רוח מרומם, יוכח ממילא, שיש
 לו אשה טובה, וישפיע עליה כל צרכיה. וזה הדדי, אם
 האשה מתגברת על כעסה, אינה צועקת וצוחת, אלא
 מדברת בנחת ובנעם, הבעל משפיע עליה כל טוב. אם,
 בני ובנותי היקרים, תבנו ביתכם בצורה כזו, תראו אילו
 ילדים בריאים בנפשם וברוחם יצאו מכם — אשריכם!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!